

॥ ७ ॥ ८ ॥ दंपत्योः रुद्राणीरुद्रयोः तंसंवाहं ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥

वैशंपायन उवाच तस्य तद्वचनं श्रुत्वा स्नेहादागतसंभ्रमः ॥ भीष्मो भागीरथी पुत्र इदं वचनमब्रवीत् ॥ ७ ॥ भीष्म उवाच अहं ते कथयिष्यामि कथामति मनोहरां ॥ अस्य विष्णोः पुराराजन्मभावो यो मया श्रुतः ॥ ८ ॥ यश्च गोवृषभां कस्य प्रभावस्तं च मे शृणु ॥ रुद्राण्याः संशयो यश्च दंपत्योस्तं च मे शृणु ॥ ९ ॥ व्रतं च चारधर्मात्मा रुष्णो द्वादशवार्षिकं ॥ दीक्षितं चागतौ द्रष्टुमभौ नारदपर्वतौ ॥ १० ॥ रुष्णद्वैपायनश्चैव धौम्यश्च जपतांवरः ॥ देवलः काश्यपश्चैव हस्ति काश्यप एव च ॥ ११ ॥ अपरे चर्षयः संतो दीक्षादमसमन्विताः ॥ शिष्यैरनुगताः सिद्धैर्देवकल्यैस्तपोधनैः ॥ १२ ॥ तेषामतिथिस्तत्कारमर्चनीयं कुलोचितं ॥ देवकीतनयः प्रीतो देवकल्पमकल्पयत् ॥ १३ ॥ हरितेषु सुवर्णेषु बार्हिष्केषु न वेपुच ॥ उपोपविविशुः प्रीता विष्टेषु महर्षयः ॥ १४ ॥ कथाश्च क्रुस्तस्ते तु मधुराधर्मसंहिताः ॥ राजर्षीणां सुराणां च ये वसंतितपोधनाः ॥ १५ ॥ ततो नारायणं तेजो व्रतचर्येधनोत्थितं ॥ वक्रान्निःस्त्य रुष्णस्य वक्रिरद्रुतकर्मणः ॥ १६ ॥ सोमिदं ददाहं तं शैलं सद्रुमं सलताक्षुपं ॥ सपक्षि मृगसंघातं सश्वापदसरीस्तपम् ॥ १७ ॥ मृगैश्च विविधा करैर्हाहाभूतमचेतनम् ॥ शिखरं तस्य शैलस्य मथितं दीनदर्शनं ॥ १८ ॥ स तु वह्निर्महाज्वालोदग्ध्वासर्वमशेषतः ॥ विष्णोः समीप आगम्य पादौ शिष्यवदस्पर्शत् ॥ १९ ॥ ततो विष्णुर्गिरिं दृष्ट्वा निर्दग्धमरिकर्शनः ॥ सौम्यैर्दृष्टिनिपातैस्तपुनः प्रकृतिमानयत् ॥ २० ॥ तथैव स गिरिर्भूयः प्रपुष्पितलताङ्गुमः ॥ सपक्षिगणसंघुष्टः सश्वापदसरीस्तपः ॥ २१ ॥ तमद्रुतमचित्यं च दृष्ट्वा मुनिगणस्तदा ॥ विस्मितो दृष्टरोमाच बभूवा स्नाविलेक्षणः ॥ २२ ॥ ततो नारायणो दृष्ट्वा तानृषीन्विस्मयान्वितान् ॥ प्रश्रितं मधुरं स्निग्धं प्रच्छुवदतांवरः ॥ २३ ॥ किमर्थं नृषिपूगस्य त्यक्तसं गस्य नित्यशः ॥ निर्ममस्यागमवतो विस्मयः समुपागतः ॥ २४ ॥ एतन्मे संशयं सर्वयाथातथ्यमनिदिताः ॥ ऋषयो वक्तुमर्हंति निश्चितार्थतपोधनाः ॥ २५ ॥ ऋषय ऊचुः भवान्विस्तृजते लोकान् भवान्संहरते पुनः ॥ भवान् शीतं भवानुष्णं भवानेव च वर्षति ॥ २६ ॥ पृथिव्यां यानि भूतानि स्थानि चराणि च ॥ तेषां पिता त्वं माता त्वं प्रभुः प्रभव एव च ॥ २७ ॥ एवं नो विस्मयकरं संशयं मधुसूदन ॥ त्वमेवाहं सिकल्याणवक्तुं वन्दे हि विनिर्गमं ॥ २८ ॥ ततो विगतसंन्नासा वयमप्यरिकर्शेन ॥ यच्छ्रुतं यच्च दृष्टं नस्तत्प्रवक्ष्यामहे हरे ॥ २९ ॥ वासुदेव उवाच एतद्वैष्णवं तेजो मम वक्राद्विनिःसृतं ॥ कृष्णवर्त्मयुगांताभ्येनायं मथितो गिरिः ॥ ३० ॥ ऋषयश्चार्तिमापन्ना जितक्रोधा जितेन्द्रियाः ॥ भवं तो व्यथिताश्चासन् देवकल्यास्तपोधनाः ॥ ३१ ॥